

ЕКСПРЕСИВНІСТЬ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ СКОРОЧЕНЬ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ З ЕНЕРГЕТИКИ

Т.Б. Маслоva

Національний технічний університет України

«КПІ ім. Ігоря Сікорського»

З огляду на швидкий розвиток різних галузей науки та техніки скорочення, тобто редукція слова до однієї з його частин, є одним з найбільш продуктивних способів поповнення словникового складу англійської мови. Наприклад, кількісний аналіз термінологічного корпусу з машинобудування засвідчує, що скорочення є другим після афіксації найуживанішим способом словотвору сучасних англійських термінів [2]. Дійсно, завдяки практичності вжитку терміни-скорочення беруть участь у реалізації процесів мовної економії, сприяють тенденції англійської мови до моносилабізму, а також забезпечують комунікативно-прагматичну цілісність науково-технічного тексту і дискурсу.

Термінологічна лексика посідає особливе місце серед лексико-семантичних засобів зв'язку фахового тексту, оскільки вона є важливим інструментом передачі наукової інформації і слугує максимальній ідентичності референтного простору адресанта й адресата професійного дискурсу. Номінативна функція терміна нерідко корелюється з авторською дефініцією і може реалізуватися у вигляді скорочення [5].

Серед скорочень англійського дискурсу з енергетики виявлено аббревіатури та акроніми, які ми розподіляємо в залежності від принципу їх оформлення – звукового або графічного.

Аббревіатури утворюються з перших літер, або інших частин багатоскладового терміну, і кожна літера у складі аббревіатури читається окремо

(напр., *ABB* – *Asea Brown Bover*; *ac* – *alternating current*; *CPS* – *concentrated solar power*; *EMF* – *electromotive force*; *LFR* – *Linear Fresnel Reflector*; *LPG* – *liquefied petroleum gas*; *PV* – *photovoltaic*; *UPS* – *uninterruptable power supply*).

Акроніми також будуються із різних комбінацій елементів термінологічного словосполучення (з кількох перших літер, певних складів, шляхом телескопії), але читаються за правилами орфоєпії як повнозначне слово (напр., *COP* – *coefficient of performance*, *EWEA* – *European Wind Energy Association*; *ISO* – *International Organisation for Standardisation*; *RES* – *renewable energy source*; *ROCOF* – *rate of change of frequency*).

Акронім, який вимовляється так само як існуюче загальноживане слово, називається «омоакронім» і зазвичай отримує додаткове конотативне значення (іронічне, емпатичне, знижувально-оцінне, атракційне), залежно від прагматичного наміру автора [4, с. 8-9]. Омоакроніми створюють для того, щоб новий термін легше закарбовувався у пам'яті і увійшов у широкий вжиток, викликаючи у адресата асоціації з внутрішньою формою знайомого слова [6]. Звісно, омоакроніми можуть виникнути в результаті випадкового співпадіння звучання, але найчастіше вони створюються навмисно, зазвичай на основі метафори і метонімії, для здійснення певного прагматичного впливу. Для розпізнавання омоакроніма слід зважати на його графічне оформлення (написання прописними літерами і т.п.), вузький контекст вживання, а також прагматику висловлювання [3].

За семантикою термінологічні скорочення сучасного англійського дискурсу з енергетики можна поділити на три категорії:

- назви енергетичних компаній, організацій;
- назви офіційних документів (програм, ініціатив тощо);
- назви проектів, винайдених пристроїв, методів і т.д.

Саме до третьої категорії належить більшість омоакронімів, які мають експресивне стилістичне забарвлення і виконують прагматичну функцію привертання уваги адресата і створення позитивного враження.

Наприклад, акронім назви квантового магнітометру, робота якого ґрунтується на властивостях надпровідності, *SQUID* (англ. *superconducting quantum interference device*) співзвучна із назвою морської тварини (англ. *squid* – кальмар). Така гра слів підкреслює надзвичайну енергетичну чутливість приладу до магнітних полів, що дозволяє використовувати його у дослідженнях біомагнетизму.

Іншим прикладом може бути високовольтна лінія електропередач *Potomac Appalachian Transmission Highline*, скорочена назва якої *PATH* має фонетичну будову ідентичну із англійським словом «шлях». Планувалося, що ця лінія довжиною у 290 миль пройдётиме через кілька штатів США. Отже, з одного боку, акронім *PATH* підкреслював масштабність проекту, а з іншого натякав на її буденність, нагадуючи про звичайні стежки. Проте, насправді, проект, започаткований у 2009 р., був через кілька років призупинений саме через проблеми з виділенням територій для прокладання лінії, а також ймовірний негативний вплив на здоров'я населення та стан навколишнього середовища даного регіону [3, с. 55].

Ще одним красномовним прикладом є назва Міжнародного експериментального термоядерного реактору *ITER* (англ. *International Thermonuclear Experimental Reactor*). Попередня версія назви цього масштабного науково-дослідницького проекту, що будується на півдні Франції, "*IETR*" була навмисно модифікована, щоб нагадувати зараз вже застаріле англійське слово *iter* і підкреслювати великий радіус

конструкції реактору (англ. *iter* – іст. широка проїзна дорога; мед. прохід, канал).

Як відомо, прагматичний потенціал мовної гри, заснований на омофонії, часто використовується для увиразнення рекламного тексту та зміни емоційного стану адресата реклами [1]. Відповідно, омоакроніми, за допомогою яких досягається компресія фахової інформації, з одного боку, та апеляція до адресата з метою викликати позитивні емоції, з іншого боку, роблять англомовний науково-технічний дискурс з енергетики дещо схожим на рекламний дискурс.

Таким чином, скорочення англомовних термінів виконують не лише номінативну, але й експресивну функцію, і беруть безпосередню участь у реалізації структурно-семантичної і комунікативно-прагматичної цілісності дискурсу з енергетики, для якого характерними є контактний та дистантний повтор вузькогалузевої термінології та використання тактик привертання уваги і створення позитивного враження.

Література:

1. Крутько Т. В. Мовна гра як спосіб досягнення прагматичного ефекту рекламного тексту / Т. В. Крутько // Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи. – К. : Логос, 2012. – С. 209-216.

2. Литвинко О. А. Словотвірні та семантичні характеристики англійської термінологічної підсистеми машинобудування: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / О. А. Литвинко. – Х., 2007. – 20 с.

3. Маслова Т. Б. Омонімія скорочень у науково-технічній англомовній літературі / Т. Б. Маслова // Міжкультурна комунікація в європейському мовному вимірі : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (12-15 травня 2015 р.). – Чернівці : Технодрук, 2015. – С. 53-58.

4. Нургалеева Т. Г. Аббревиация как средство экспрессивного словообразования : автореф. дис. ... канд. фил.: 10.02.04 / Т. Г. Нургалеева. – М., 2010. – 19 с.

5. Рибачок С. М. Термінологічна лексика як засіб когезії англомовного економічного тексту: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / С. М. Рибачок. – Запоріжжя, 2005. – 20 с.

6. Хуснуллина Ю. А. Структурно-семантическая и функциональная специфика аббревиатур компьютерного дискурса: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.19 / Ю. А. Хуснуллина. – М., 2012. – 27 с.